

GAZETA TRANSILVANIEI.

edito de Gazeta este de 2 ori: Mercurul si Duminece, in cel intre 1 si 10 d., pe 1/4 de 3 l. v.a. Timp exterior 12 l. cadu concedia sjoforice. — Pretul: pe unu anu sau 2/3 galben mon. sunatiorie.

Nr. 29.

Anul XXXV.

Brasovu 208 Aprilie

1872.

Se prenumera la postele c. si r. si pe la DD. corespondenti. Pentru serie de cr. Taxa timbrala a 30 cr. de facere publicare.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.
Trasilvania.

La fondului academic romane de drepturi.

Suma din Nr. tr. 1977/100 franci.

Nicolae Iliescu, vanesiu in Besni	10
G. Sofop comerciant in Ismailiu	10
B. Badarau, functionar	10
Alex. Holbanu, avocat	10
Ioan Neagu, amplioian	20
Grigorie Christidi, avocat	20
Iosif Teodorescu, profes.	20
Iacobu Livescu, avocat	10
Grig. Marza, cas. gener.	20
Nic. Serebrinscu, compt. cas.	5
Mihaila Burtici, arendator	20
Ioane Balaciu, elevu	10
Teodora Alevera, politiaiu	10
Grig. Popescu, functionar	10
Iosach. Constantiniu	5
Grig. Dromasieor, comere.	5
Achime Ersiu, comere in Vilcovu	5
Vas. Poranu, telegrafista, Ismailiu	117/100

Suma: 299/300 franci.

In moneda natura, galbini imperatiosi 34, treiseci si patru (comparati in 399, lei noi 50 bani.)

Acesta suma cu posta de astazi 20 Aprilie 1872 pelatura receptia postale sau si transmisu la "On. comitetul alii asociatiuniei romane pentru literatură si cultură a poporului roman" la Sibiu, dimpreuna cu adresa respectivului d. colectante si cu consemnarea subscrigerilor, spre asigurarea respectivului domn colectante devotu binelui si fericei fratilor sei.

Dé cerul si si acestu exemplu nobile nationale se pota servi de indemnă catu de latiu la asemenea ofrande, nu numai intre cei mai vecini consangeni, ci si intre cei mai departati frai occidentali si sambelui nostru latino-roman din tota orbea si urba, pentru ca cu concurs de ajutorii infrantate se ne potem infligat paliadu locuientei noastre nationale, ceea ce pretensionile noastre si exaltante, loru n'an potu cauca dea statul, pentru care am sacrificat avea si viata atesta secol! Omnia transibunt, nec non benefacta mandebut! — Omnia transibunt, nec non benefacta mandebut!

Iacobu Muresianu m/p.
"siamet ob. miscarii Redactoru." —

De cerul si si acestu exemplu nobile nationale se pota servi de indemnă catu de latiu la asemenea ofrande, nu numai intre cei mai vecini consangeni, ci si intre cei mai departati frai occidentali si sambelui nostru latino-roman din tota orbea si urba, pentru ca cu concurs de ajutorii infrantate se ne potem infligat paliadu locuientei noastre nationale, ceea ce pretensionile noastre si exaltante, loru n'an potu cauca dea statul, pentru care am sacrificat avea si viata atesta secol! Omnia transibunt, nec non benefacta mandebut! — Omnia transibunt, nec non benefacta mandebut!

Iacobu Muresianu m/p.
"siamet ob. miscarii Redactoru."

Brasovu 19 Aprilie. 1872.

In 16 Aprilie dupa 1 ora cu ceremonialul in-

datinutu se inchis sesiunea legislativie unguresci din trieniu de cursu.

Mai. Sa imperatore si regle in mesajul de tronu binevor si enumera obiectele rezolvate in sesiunea aceasta, din problema ce incumbe legislatiunei, si dupa ce constata: „ca pe baza obligatiunilor generale la milita, poterul operatior se regula conform scopului si se si puse in lucrate, prin ceea ce se pot pregati calas si intreprinde provinciala, sare confinalior militari, monumental nu mai si de parte, in care nu va mai exista nici una fractura de popor, care se nu pota usa

in deplina mearu de drepturi constitu-

tionale.“

Trebou se dama expresiune parere Nostre de

rei, cumea fipsarea mai acutata a legii de alegare

si regulare capatului nu se pota efectua, precum si

ca mai multe alte “comuni folositori” proiecte de

legi presentate nu se potu substerne sanctiunile

Nostre, pentru ca in ultim'a perioada a dietei, in

urm'a ordinii casei se facu posibile desideratatea

pertracatorilor camerei deputatilor. Va fi problema dietei celei mai deaproape a reparare omisale

si a porta grigia pentru securisarea pertracatorilor

constitutionali. Relatiunile cu poterile esterne

fintu bune, sesiunea viitora va potu sa mai in-

colo de binecuvantari pacii.”

Pronuncau statu numai din mesajul re-

gescu, pana ce lo vomu primi in intregitatea sa,

pentru ca se satisfacem asteptare fundate a ver-

carui cititoru, sciindu, ca mesajele suntu icona

relatiunilor interne si esterne, precum si intre po-

testatile statului in tote statele.

In estensulu tierilor coroiei Ungariei se si

proclama mereu deputati pentru sesiunea viitora,

cu totu eclatul. Nationalitatile inca se aduna si

si fipsase programele tieniuti ce mai au de a lucu-

fa cu causele sale intre sene, si in facia

cu antagonisti politici maghiari, de care s-au con-

vinutu, ca nu voru se slabescu intre nemici din po-

politic a maghiarii si a suprematistelor orale

nationalitati fara resira si respectu, dintre cari

publicam „Zastava” in urmatoarele 7 puncte:

1. In cestiu nationalitatilor (deputati serbi)

in solidaritate cu romani, slavaci si rutene au a re-

presenta principiu egalei indeprendatori a tuturor

natiunilor locuientor in Ungaria cu tote consecun-

tele, ce curgu din acelaia, in sensulu proiectului

de lege, pe care l'u presentatu si aparatu, depu-

tati de natiune serba si romana in diet'a trecuta,

Privitoru la cestiu serbescu au a lucra cu totu

conscientiositate, ca se se puna, la ordinea dilee

conclusele congressul serbesc din an. 1862 ori

de catra regimul orii de catra dieta, si deocam-

da, ce privintia la relatiunile de dreptu de statu,

ar trebui se se intreprinda modificari (deputati)

au se se incorde, ca in cestiu aceasta se se con-

chiame unu nou sinodu serbescu, cu scopu de a se

intelege natiune serba cu diet'a unguresca; in

totu casulu insa a se reprezinta, ca, ce natiune

serbescu a declarato la congressu seu in anuarile

sale pe bases deputatilor de legalu si corespondi-

toriului scopului.

2. In interesulu natiunii serbo-croate a regu-

lului triunitu au a representa autonomia de dreptu

de statu si intregitatea teritoriale a acestui regatu

dupa principiu si basile adoptate de catra parti-

a nationale serbo-croata a acestui regatu.

3. Romanii suntu a se sprjini in pretensionile

loru, ca Transilvania pe baza indeprendatieri egale

a tuturor poporelor locuientor acolo se si capete

deputatul autonomiei tierelor.

4. In interesulu deplinei autonomie a tierilor

coroiei ungariese, precum si mai pocinu si a egalei

indeprendatieri nationale se lucră, ca art. de tezo XII

din an. 1867, despre inviore cu Austria, se se

nimicessa, ca unu ce dupa natura lui e dusmanu slavilor; din partea aceasta derà opozitioane din diet'a unguresca se se sprijinesca. Intocma, catu privesce la regulare si reformare corporatiorilor legislatiare, a municipialor si comunelor si a se

representa sistemulu organicu natiunile reprezentativa si autonomie municipiale facia cu regimulu re-

sponditorul centralistic; trebuie se se conte garantie pentru realizarea libertatelor personale, sociale si politice pe bases principiului adoptate in statul constitutional democratic si in generu in tote

constituente vietiei publice se se proceda dupa principiile liberali si democratice.

5. In interesulu fratilor nostri consangeni de diacole de Laita cu tota ocazie suntu suntu a se reprezenta si a se ajuta acele principiu, cari duce la autonomia de statu si la egală, indeprendatiera natiunile a acelor frati slavi fara jignirea constitutionalismului in genere si autonomiei si intregitalei tierilor coroiei unguresci in specie.

6. In interesulu libertatelor si ales autonomiei populor crestine si ale unirii natiunilor serbesci e a se impedece in orientu orice politica, care tienta la sustinerea Turciei seu la subjugarea poporelor acelor; in primul' acesta decese si a se representa principiu neintervenientului puterilor straine si a lucra la emanciparea poporelor crestine in Turcia.

7. Deputatii alesi de partit'a serbo-nationalie la oala dimpreuna cu asemenei liberali slovaci si deputati opositionali romani au a forma in dieta o partita nationalie de statu si afara de dieta a funda unu clubu de sene". — Acesta programu presupune suscarea unei lupte reinnoite si solidarie.

Punctul din urma insa ar trebui mai generalizat asia, incat deputatii nationalitatilor ori opositionali ori neopositionali facia cu celelalte partite maghiare din dieta, se compuna totu in cestiu perfectei egalitatii nationale una partita de sene in centru, pentru toti trebuie se sa fi in caus'a natiunile opositionali facia cu suprematistii, pe candu in alta cauze vor fi pote cu una seu cu alta partita. — Paremes, ca nu va reesi caus'a nationalitatelor victorioasa, pana candu deputatii nationali nu se voru lega cu chitul solidar in orce cauza de nationalitati, unde nu e eratut a se face alegeri, ci a se discipline cu prudența abnegatior. Asia, nationalitatilor li se curseva locul diu centru, ca ele suntu portatoriile sanciorilor si ca centru voru vota candu cu dreptu candu cu stang's, care voru si mai aproape de principiu si pretensionile nationalitatilor; altfel in casu infestu se potu si retrage si atunci prestigiuul contrului ar crese pe nesimile, ca-ce numai elu se lupta pentru principiu deputatii pure, care in fine trebuie se reesa victorioasa. —

Croatii finidu diet'a loru e conchiamata pe 15 Ianuie cu rescriptu din 29 Martiu se pregatesc cu multa scumpatate si resolutioane a-si revindica tote conditiunile autonomiei, cari li se angastora prin actul inviorei unionistilor; ei voru reveni nedubnit si la conditiunile garantatorilor de nede-

pendinti'a nationalie in regatul loru, incat unu

nea cu Ungaria se va reimprima in ogasul uni-

nelor personale. In totu casulu sesiunea dietei ace-

stea va fi de mare influentia in cestiu cea iri-

ata si trasa de pera a nationalitatilor.

Slavaci din nordul Ungariei încă adera la combinația slava croato-cehă, care și-a pus caru în poale, că se conlace la slabirea centralistică, dincă se dincă de Laita.

In Boemă alegerea e să suntu la usi; guberniu anversperganu se încordă din respectu și ajuta pe centralisti să eșe în majoritate, din același cauza toti pasii cehcii, făcuti în favoarea naționale, se împedece. Aristocrația feudală se hăsă înse, cu toate, că si ea e retrogradă că totă aristocrație, totuși si ea se opunea mesnestrului antinational-centralistic și în punctul naționalei autonome suntu ca totii de acord, catti nu se putere corumpa și trage în partea guvernului. Liberarea dreptulei autonomice se castigă, apoi și voră împărți sortile de partite politice. Concordia în cele naționale a unită aici elemente chiar opuse în alte principii politice, și cu toate, că si cechii și gubernamentalii "si vendu și compara din mosii, pentruca se scătu pe mai multi de ai sei la dreptu de alegere, ceci ce presupune că mare rezoluție la invincere sădă una și de coaliția parte: totuși feudali naționali stau constanți a nu cede terenul luptei și al invincerii, alțifii ei nevedindu "victoria sigură se vor retrage cu totulă delă alegeri, că se na cadia minciuă în mană centraliștilor. Una deputație se pregătescă să se trântă la Mai, cu gravame, ca naționalilor li se pusera totu felul de pedoci și la reclamări; deputații însă trântă la Mai, cu rogate, că se restituie societățile economico-patriotice, disolvată din aceste cause, și se demestă an- dientul. Aceum se afișă Vienă's mari personalități cehe, între care și principe Schwarzenberg, totu în cauza națională.

Din ROMÂNIA ne aduce "România", aproape la starea de facă acestei: "Exclusivul și a- mănușă". Exa însă ce depusă găsimu într-un diariu din Vienă, la "Gazette de étrangers" din 11 Apr.: București 10 Aprilie. Multumita neconveniențelor uneițile ale agenților meșuali, situaționă este astfel încă astăpătă dintr-o înțelăță, a vedea pe principalele Carolu parasiind principatul. În asemenea casă despartires Moldo-Vlașchiei și de decrata, și făcăre din aceste provinție și fi găvernată de unu ospodar a cărui numire ar apartine Portii otomane. Ce se face astăpătă? Este oare amintire? Este oare răsăridul său să avorteze mentalul unei tragedie! — Nu scim; ne întrebăm însă cum se face, că guvernul, care iusează asa de desu de dreptul ce i-a de legătură telegrafică, spindu, deosebi interioară, de despăsăcălărie de lege ale puterii, cum se face, că celu lăsat să se transmitemă deosebi de o asemenea gravitate și străinătate? O Asia toleranță, din partea unui guvern, care nu are și toleranță, nu este lucru curat. Ce se face astăpătă? — Că se face? — Că se face? — Că se face? — Că se face?

Punem astădă aceste întrebări, așteptând că guvernul să mai alese d. Catargiu, fostu candidat la domnia Moldovei, feste Găinacău, și actualuie ministru de interne, care a lăsat se trece depesi în cestinie, se dă esplicări naționale.

Regale. Victor Emanuel invită să veni în vizita la Viena în Iulie. — Iamă se astăpătă într-o scrisoare în FRANȚIA sfarsă de enormă bugetu de răbelu, ce s'a votat pentru anul curent în suma de 450,050,000 franci, guvernul mai cere pentru repararea materialului de răbelu și al fortărețelor încă un creditu extraordinar de 379 milioane, care se afa în Asia numitul comptu de liquidări, și se urca la circa 535 milioane. Dupa cum se pare, cele 379 milioane pentru materialul de răbelu se vor împărți pre 5 ani. Sumă totale de cheltuieli se va distribui astfel:

Confectionarea a 450 baterii de campu cu provisiorile lor, confectionarea a 8000 de carre de artillerie; reparări și confectionarea de materialul de poduri; confectionarea a 600 tunuri de asediu cu 700 lafete, 700 carre cu provisiori de răbelu;

confectionarea a 650,000 puse de Chassepot, 60 mii de cavalerie, 120,000 carabini, 120,000 sabii pentru cavalerie, 10,000 cuirieri, și 70 milioane patrone de Chassepot. Cale 450 de baterie de campu se vor obține în parte după proiectul guvernului prin transformarea tunurilor vechi. Cheltuielile său evaluați la vreo 20.000 franci pentru baterie, 11 milioane trebuiesc pentru 1,350,000 de focuri, voru primi. Cheltuielile totale voru fi pentru baterie de vre 30. pestră tunurile de asediu de 10, și pentru armarea trupelor de 67 milioane; 40 de milioane cere ministerul încă pentru edificare și pentru marirea armeșanului din Bourges, care va fi acuma locul general de armă al Franței; 180 milioane pehira lucrați extraordinari, adică pentru nouă fortărețe și pentru construirea de lagări. — Indată după vacanță se vor propune astădă proiecte ale ministerului adunarei spre votare, —

—

In London a camieră comunelor, Lawson propune că regina se facă pasajie, necesară spre retragere totă tractăre, cari îndatorea pe Anglia a facut răbelu, în ore-care eventualități. Gladstone combată propunerea, dicându, că tractăre în cestinie nu îndatoră a face răbelu, ci din numai Anglia deputată de a interveni. Propunerea este respinsă cu 126 voturi, contra 21.

Prin armare Anglia și retragere tractăre, care și îndatoră a face răbelu. — Cu Franța se află bine; locuia vrea că Thiers împresuă și înlesni comunicarea între state prin facerea unui jurnal pe supra marea canalului despartitoriu, și jurnalistică cu placere relevă amicalitatea intenționă ale lui Thiers.

In ceea ce privește cauza amenințării, cu răbelu, cauza "Alabama", apoi "Mon" publică deosebită serioză:

.London 12 Aprilie. In camieră lordiloru si în camieră comunelor, Jordulu Granville si d. Gladstone, interpelati de Stanhope si de Rathbone în privința cestiniei Alabama, au respunsu, că aparărea Angliei, care va fi supusa, la 15 Aprilie, arbitrajului dela Geneva, va contine numai esplanări relativă la daunele directe, după care va urma o nota declarându, că Anglia, fară veri-uni prejudicii pentru situația momentană, și pentru negoziările actuali cu America, - și rezerva liberă de a se susțină tractăratului din Washington.

Déca America nu se va multumi cu acțiunile Angliei: atunci anorevă să se încurgă reabilitarea întraceste poteri, căci apoi va potă mai ușoră baciu și Rusi's în Orient.

Că din cestinie încă potă ești răbelu cumplită, care se scutește totă Europa și se poate prevedea din raportările lui "Times", că acolo cercula noutatea, că la spațiu pretensiunilor exagerate ale Americii sta la pandsa alianță secretă între Statele-Unite, Rusia și Prusi's cu scopu de a fi rezoluție cestiniei orientalelor; și că acea năvă fi fortărită imp. Wilhelm prind. Carolu se parasescă România, că și înțelesă acel plan. E dér, că ne affamă în ajunul de mari evenimente, déca și ne affamă în ajunul de mari evenimente, déca Anglia și decisa a se lepăda de tractăratul de Washington.

In Mexico luptă intre insurgenți și republikanii Juarez, care devinși și dejustișe pe imper. Maximiliu, dură și depouleză fară crăciune; Juarez însă veni în pericul de a fi lovită de acea sorte, care o arătă Maximiliu, și oferă statelor americană Mexico, însă ele nu voru să se amestecă.

Intre republică Guatemala și San-Salvador, și Honduras încă se dechiară răbelu, după scrisoare cele mai recente din New-York 12 Aprilie.

Despre fizitorul episcopu din diecesea Gherlei, și ne se scriu omorâțiale:

In an. tr. s'a fostu scrisu în Gazeta, că Esc. S. d. metropolită, recomandat pre sub maga pre secretariului seu de episcopu ala Gherlei. Scriptoriul i a respunsu notarului consistoriului metrop., ca acea descooperi nu e adeveră. Acum vînă se spunu, că spătă dureura nostra și indignația tuturor diocesanilor și deza imponță (II) și secretariul metr. va veni preste scurtu, că domnii

canonici din Gherla se i sarute maș'a. Una amicu dela Pest'a - mi scrie pre scurtu, că după ce despre desemnăto M. Pavelu a scris (calumnu) reflecționi în dijornale, l'a chiamat ministerul la senă și i a datu statu, că pentru încununare incidentelor neplacute si pote — se se retraga. Vi- cariu să i se invioiu la acela. Audiendă despre lucru talatul secretarului metr. a-si folosiu ocazia, să alegătă pre la ministeri și a miscat totă poftă pana ce i a succeso, și acum filialii lui în scurtă la episcopul Gherlei. Astă, le trebe gherlanilor, déca siudă cu manele in sinu si astăpă porumbulu frîptu! — Cumă acăstea e adeveru de duc si de acolo, ca din o epistolă din Blasius adre- sală unu amicu alu meu in Gherla amu cetea, ca denumire secretarului metr. e mai multu de cat probabilă si ca in curtea metropolitană canta mereu osana, ba se au si incepuit unele gratula- tiuni. — Pe scurtu te scriu numai statu, ca ci tien de prisous a face vorbe multe, după ce tard post festa...

Indignațione a mare! Pre candu se astăpă droptul de alegere, era că te redimă surprins! La ce ne au adus (calumnu) reușită! (I) si inter multos litigante se bucură ministeriul mă- ghării, deo-mă temu, că nu cumva se se realizeze ceci se ventura în susu si in diosa despre una desbinare, ca care amenințării se născudeni. Unii suntu de invinsuți, cată astăpă numai momentul, vîdă atunci celu ca au datu ană la acela. — Singur sperăre, că ni se redă astăpă droptu de alegere, ne mai retină și și alii ne îngi- neslătau? In locu de alegere denumiru! In locu de multumite indignațione generale! Grabili gherlanilor spre (scrutare), manei desemnatului copila, decă nu ră placută a misă, ci ati credutui pro- missioni — subduse sub volu de prefacere. — Mai ești si notarioru consist. metr. si reînfrangă si a- cesta faima, că atilie scimu si cine ne afiamu in- sielati in dreptul nostru! — urmă scrisoare B. Ch.

NB. Nu e adeveru, că s'au calumnatu asupra demilișor barbat, ci s'a spusu adeverul tapăticu, ca déca nu se sădă dreptu de alegere, atunci ministeriul se-si alătă siesi episcopu, ca turnu nu i trebou nealeso. — Vede cel în fortă a mană, că se nu se blamează pește scimu, — demandă sfi- nculu cu unu pasu de principiu, care adi nu are locu fara mari neplăceri si convinsioni! — Pana cu- sunu scimu, ca de candidati la episcopu din Gherla fura recomandati de cată metropolitul dd. canonici: Fekete, Papafalvi, Pavelu si postumino si Mi- halyi; amu mai vre se scimu, déca si ca cată so- licitudinu s'a împusă la locurile mai inalte pentru obtinerea dreptului de alegere. — Din partea episc. Silagyi Szabó, din a. ep. Olteneanu: Liviu si Nagy. Recomandati de cată ungur' si de episc. Panovics si d. can. Sorbanu si — Gulovics si pote altii. Despre vre denumire nu avemu nici o scriso pozitiva.

Déca insă într'un statu constituțional se prelunesc mai multu voca particularilor interesați, deoarecă dorință, rogarile si stîmă demnităților si a credințilorlor unei întregi dijornice: astămă "actum est, totă, totu sunu purgă arbitru, totă anapoda si pă doam". Acăsta e adi, ce frementă, ce muncesc mil. de anime! — Déca in- regim și decisiu per absolutum a suplini prim. de- nomire vacanța respectiva, și să a recunoscă dreptău de alegere — dela care nu recede dicește a apoi, că se se prevină si se se opună catu de pu- cina starilia rușină iminentă, macram una perso- na grata din simbol ardelenilor, se să alătă, fortă a ar- bitriului, pentruca deducționile se face astă: — déca și ne impună adi episcopu totu romani ungureni, maneu ni se vor impusă totu maghiari boiereni, si de acăsta vomu fugi, că dracul de tamaia! — Viderint! —

Red.

1881 ană 8 aprilie
Brasovu 13 Aprilie 1872.

Cu bucuria împărțim, om publicu unu ex- tractu din procesul verbalu alu deprinderilor cu avă:

Societatea de lectură și studenților romani din Brasovu în sediului a publică în 5 Martie st. v. a. c. sub presidenția dlui prof. Ioan C. Tacitău?

Sediului se deschide la 11 ore a. pr. în fundu-

Diu presidenție în discursul de deschidere arata pre scuriș scopul societății, midulcolele, de care s'a folosiu pentru realizarea acestuia și resul- tatele obținute. Acăsta societate, disse dă, com- plinse studiale propuse în gimnasiu, în scolare

reali si comerciali. Ea are de scop a desvolta in junime gustul de lectura, de activitate propria, in securitatea de a inimuli cunoscutele si. Atatau si, ca sa si antecesorii saile, nu a perdut nici odată din vedere, ca cangalarea libera, amorul națiunii si spiritul de colegialitate sunt bazele, pe care trebuie să edificat educația judecătă. — Espana după această, ca societatea s-a ocupatul dela caiștindă și (1889): „*De la Bulevardul lui S. M. la 100 de zile*”.

Ondci cincisprezece alese din cei mai însemnatuți poezi: Blidei, Vas. Alessandri, Gr. Alessandroescu, Andr. Mirescu, Dum. Bolintineanu, Sionu, Cec. Boilescu, Vacarescu, Barozi, Grandea, Vulcanu etc.

2. Sau căută se reproduse verbalu si scriu (in extremitate) pînă aleia din cei mai însemnatuți poezi: Blidei, Petru Maior, cronicari: Simion, tezaurul de monumente istorice, conovirile literare, fol'ă „Transilvania”, fol'ă „Romanismul”, fol'ă societate din Bacăuva, etc. — Aici amintesc, ca biblioteca studentilor este foarte modestă și ca o parte din caietele opere s-au împrumutat dela particulari, insă alte opere de interes nu s-au putut procură nici într-un mod.

3. Mai în facare sîdulă a societății (regulat se tiene Sambata între orele 5—7) s-au cedat compuneri proprii ale studentilor, astfel ca orașa să facă observaționile cuvințioase statu din partea membrilor, care și a presidui.

4. De doar unicea s'a dat o atenție deosebită literaturii populare. Biblioteca societății posede acum o colecție frumosă de basme, tradiții, suprăstătiri, dicale, frânturi de limbă, etc., său din genul poetic: fragmente de cantece, colinde, găzduiri, strigări, dansante etc. Multimea junimii, ca și scutu se pune prelu pe acestu tressu național, cei ce voru se vorbescă poporului, dico da, trebuie să se inspire din această fontană, ca-o cuvintele lui auguri asia voru adăscu în animul poporului.

5. Totu în aceste doi ani din urmă s'a introdusă și discuționarea cestuielor de controversa, ca și prin aceste, susține da, se poate castiga destărîtatea în limbă, care este oclusa mai în totă acăcerile publice. Discuționarea controversei ascultă spiritul elevilor și castiga încrederea în poterele proprii.

Termina recomandarea societății atențional binevoitorii a publicului. Cassarino dîtesc

Bilantul: Averea societății după anii precedenți este: 162 f. 62 cr.

In anul acesta atât din reșanti a tacerelor din an. tr. catu si din solvirea tacerelor din anul acesta s'a incasat 24 f. 50 cr. Spesele din an. acesta cu iluminatul chartie etc. 1 f. 96 cr. au daugundu, dîr sum' curată din anul acesta . . . . . 22 f. 54 cr.

Impozita cu banii de mai înainte, cari suntu post' cu interesa avemui sumă . . . . . 186 f. 16 cr.

Ioana Vinesiu, casarino.

Biblioteca comunica: ca în anul dantăi 1869,9 biblioteca societății numără 49 bucati, in an. 1869/70 s' inmultită cu 18 buc., in an. 1870/71 cu 62 buc., 1871/2 cu 8 buc. Deoarece biblioteca posede 137 bucati.

Danielu Davidu, student de cl. VIII, declama Pahodă Sibiu, una din cele mai nînde produtivni ale Răsfoiului poet V. Alessandri.

Rade Corvinu, stud. de cl. VIII, diserțea deosepe invazionă mongolilor în terile noastre.

Coprinul acestui discurs este caim următorul: Mongoli, celu mai barbaru populu, din care a cunoscute Europa, esindu din podeaua ce se afa într' China's si Siberia' că unu torrentu irresistibil si cuceritul imperiul careșeu alii chinezilor si an resturnat imperiul chovarescilor si sub Batu transis de manea, chanu Octai venira in Europa' insemnatu să drumulu cu focu si sanghe. Rusia', Poloni', Morava', Silesia', Serbia', Bosna', Bulgaria' fură cooperite de cadare si ruine. Munca-ciclo, cales fatala insemnată prin invazionă lui Arpadu, servu si a cesteră de trecere in Ungaria. Nic odată mai multu că acum Panonii' n'a avut trebuită de sacrificiul si brâzdu poporului din aceste terii. Dîr impilație, sumeție aristocratice si ur' nascute din aceasta facsena, că ea se nu fiu in stare a da peptu inimicului. O resistință slabă nu face, decată mart' fură mongolului. Capitala a tierei precum si celelalte orasie nu se mai cunoceau decată după ruine.

O trapa insemnată sub comandă a lui Cadanu pleca in Transilvan'a. Tinențul Roenei simți mai antaiu fegolu si sabă mongola. Lecuitorii cerca-

seră a se separa cu armele in mana, inse inimicul folosinduse de tactica-i obișnuită se retrage in fugă si intornduse repede îi atacă fară de veste. Mașculu fu înforțitoru. Sirde de sangue cursa in aceea di. Boen'a după una scurta tempă reprezentă tragică tablo în Troie.

Morții marilei chanu reclama oastele mongole din Ungaria'. Drumul acestor cete forte numeroase fu nefericită Transilvania. Ea înărgea, deoarece in specie tîrăa Barsei, tîrăa Olteiului si scaunele secuiesci fura cucerite de acești capaceani. Tieptele de sangue se inalta la ceru. Mana-mui plangere copii rapiti, barbatul desprut si in corda braciul, că se să elibereze soția rapita din mamele acestor monstri, berzatușii, uitându-se de situație bină se să primisea morții, decată se vedea deportația filioru set. Nici locușurile sante, nici monumentele predești, nici miserabilă coliba, nici ranguș, nici sexu, nici versi, nici supunere, nimicu nu era indurare.

Cu această furia fu cucerită si Moldova', după cum dice Rogerius, in „miserabile carcerum”; omenei schimbaseră locuințele cu ferile. Mustii Carpati in valle cele mai adunici si in perelele cele mai retrase oferiseră locuință — locuinților Daciei.

Orasile, satelile si campurile erau locuri de predilecție pentru animalele salbatice. — Suferințele acestor tieri frumosă nu au începutu se retragere, tătarilor. Pestilenta, fomete si locuste, totu acestea într'un gradu, cum nu se mai veduisse, seceroră ce mai remasese de ferul si focul invazorilor.

Să pare, ca umbrela dacilor ucisi de ferul romanu si resuina cu estupinare colonizatoru fețicelui Traianu.

Constanția Popu, student de cl. VI, declamează fabula: „Căsătorie si catigulu” de Gr. Alessandrescu.

Presedintele anunță, ca la ordinea dilei este cestumea de controversa: Depinde omului de sărătore său si credești elu sărătore?

George Bălăcescu, student de cl. VII face istoricul: fabulii arătând credința celor vecini în privința acesta, desvălu fazele, prin care a trezuitu pana în tempul nostru. Declara, ca susține temă, ca omul în sine si credești sărătore. Omul este liberu, are facultate de a se dezvolta, de a-si imbunătăți sărătore său de a române în miseria. Această facultate este cacea ce face pe omu responsabilu de actiunile sale. A-dice, ca omul depinde de sărătore este a nega libertatea. Omul nu este supus elementelor, ci din contru elu subjugă natura, si fura secretelor si transformă apa, focul, traseful, nisice servitorii docili. Pacea suferindu si remorsul, ce li simtis în urmă faptele noastre, arata destul de chiar, ca n'avem se impudamu fatalitatea rezultatele. Presupunându fatalitatea nu potem admite aceste fenomene spirituale. Ordința în fatalitate ar fi în stare a impiedica progresul si a proclamă stagnație in totu si în totu, ca-ce facare ne amu dice, ce mi este urșu' voiu ajunge cu si fara silințele mele. In fine, ca argumentu citează mai mulți autori, cum pe Tarentiu, pe Schiller etc.

Piltiu, student de cl. VIII, sustine contrariu, ca adică omul este dependinte de sărătore. Slavele puteri omenei nu ne pot subdața de influiști si impregnarilor si a lumel, in care traiu. Sărătore a voită, ca se fiu condiționati si trebuie se finu.

Napoleon celu mare a fostu unu jocu alu sorit. Elu nu si a creatu nici boircotei nici nemocnicoare. Pentru ce se acusam noi pe sunu omu, care a remasă nemocniciu din cauza elementelor si a impregnarilor? Pôte merită impatură, pentru ca a fostu fortică mai inainte!

Expresiunile obișnuite, asia mi a fostu sărătore, asia mi a fostu scrisu, care le audim la orice ocazie, nu insemnată ele nimică! Dacă atunci nici nu s'ar fi inventat.

A sustinută prepozintă, ca a credo in sărătore este a nega orice idea de progres, este a proclamă stagnație in totu si în totu. Cine va cei iatori a mochamedani, se va convinge, ca acestu polup inspiratu si insufleti de principiul, ca unde a decis Alah se mořa, va murii si ce a decis Alah se fiu, va fi, insufleti de acestu principiu a inunda Asia', Africa' si eră pe aci se extrește si Europa', de căci și fiu scutu si acela. Totu acesti următori ai lui Mohamedu au cultivat filosofia, algebra, matematică, științe naturali, chimia, arte, industria etc. In fine inchia cu o cestumie din Schiller, ca trebuie se ne supunem or-

besce casului, aratandu, ca chiaru acelu autoriu, care stătuse parția contrară este si penru acesta. S'acorda cuvenitul din urmă lui Ioane Turcu studenta de cl. VIII. Acesta, arata, ca amezișii prepozintăi nu săn' posu pe terenul — adeverat de discuție, pentru a apăra două parti extreme. Este adeverat, ca omulu si credești sărătore, inse nu este mai putină cunoscute, ca sună este înfluenta, de elemente impregnaruri. Aduce mai multe exemple, din care se poate proba si una si alta. Drusu a spălat de ferul conspiratorilor prin eclipsa lunii. Criminalul se chină la hara justiției etc. Din totă aceste rezultă, ca omulu si credești sărătore, pe catu potă se se subtraga de influenta strânsă. Pentru faptele sale din acestu perioada este responsabilu. Catu nu ajungă puterile omenești, omul este unu jocu alu înțeleptări si acțiunile din tempul acesta nu atragu responsabilitate. Aceste din urmă suntu fapte necesitate de forță maiora. Închiu cerându incheideri disciplinare, ca ce cestumea este destul de lamurită.

Discuționarea se inchide.

Eremia Manole student de cl. VIII declamează monologul din Jidovul rătăcitorul de Baroni.

Din directorul Dr. Ioane Mesia luandu cuvenitul aduce multumiri caldărului dlui președinte pentru zefu si înțelepție, cu care condusă a cesta societate. Lauda activitatea membrilor societății si îi initiază se urmează cu barbații pe acela cale, ca si viitorul este alu loru.

Din președintele multumesc publicului pentru interesul, ce l-a arătat facin cu societatea si pentru atenția binevoitoare ce a datu judecătia.

Siedința se suspendă la 1 1/2 ore.

I. C. Tacita m.p.,

secretarul de stat al Ministerului de Interne, a stabilit ca se urmărește să fie organizată o nouă sedință în ziua următoare.

Mat. Savulescu m.p.,

deputatul Alexandru Romanu tienut în seidința de sărătore a deputaților Ugariei.

Onorabili domini deputați!

Introducându la proiectul de lege ce se află în discuție este pentru mine în totu indiferentă si nu -mi pasă ce se dice la introducție: nu-i sătare proiect de lege, carele în contra spiritualității legilor din 1848, în locu de a largi sfera dreptului electoral inde chiaru la restrîngere același, ca ei eu, acela proiect de lege precum nu l-am primitu în generală astă nu lu potu primi nici în parte.

Inse de ora-șase în cursul dezbaterilor s'au înțeleptări, cari suntu parte cestumie de libătate, parte provocării directe, me simiu deținută a gral, si a numu din doară cause, anintă: ca in costume de libătate se spună modestă mea pe rere după convicțione, era a doară cauza este, că se nu lasă fara observație atare declarării, cari se feceră ori din patima, ori din complicitatea catre guvern — ad capătandu benevolentiam — dăra sfera de acesta, se fecera pe societății a altor.

Introducându de sărătore este pentru mine, precum disiect, sau lucru pînă indiferentă, prin urmă la aceea nu voi vorbi, ci de deșeputul la propriețatea dlui deputat Iosif Madarăz. Marturisesc, ca de nu s'ar fi facut atare propozu nu asu verbi, pentru ca nici eu insu-nici, nici alegatorii mei, din a caror incărcare amu onore de a cuprindă în deu sesiuni locul în camera, — niciunaties, ali careia fiu sum, naționala romana, sufragiul universale nu lu locușemu de presentă astă de nescrisu, că se nu consideram și cestumie de urgență. Noi amu fi doocandă multumiti cu sfera dreptului electoral deputatului poporului prin legea din 1848, era dorinței si gravamele, prin legea, suntu suntu cu totu de alta natură, inse acele astă-dată le trece cu rederește, si vrendu a vorbi strinsu la obiectu, observu, ca de avem gravamele in astă privinția, acela dicu nu in sferă preangustă a dreptului electoral, ci mai alesu in disproportionația a impărtire a cestumilor electorală, ca ei pre candu nesec orasiale pînă numărindu abia cat 2—3000 locutori, sub numu de cestui libere, privilegiate si montanistice; sau d. e. in Transilvan'a sunta proste cu cate 900 susfute, sub pretesta de lege, tacali si preste totu chiaru si cercurile electorale de maghiari alegu catu unu deputat de 20—30 milii susfute, atunci cercurile electorale locuite de romani alegu de la 40—50 ba si 60 milii de susfute, era in Transilvan'a inca si după uniu-ne, ce multi o credo a fi complete, comitatele, d.

a. Hanedor's, Clusiu, Alb's etc., după vechiul sistem electoral, alegă cîte un deputat din 100 mii de suflăti. Acesta este acela evidentă proporție și acela nedreptă strigător la teriu, care anul făcesc-are în acest cameraș — și nu vre se o marturisesc — trebuie să o simtă și în cîndină!

Sufragiul universal are pucihi amici în această camera, însă cu statu mai mult contrari. De acestu nă miști, pentru că în cursu de done sesiuni amă avut destulă ocazie de a me potr convinge, că ne amă abatut mereu dela principiile enunțate prin legile din 1848 și în locu că se le desvoltam, mai verosu le rețezam, în locu că se progresam, nesunăndu-are, adică în locu reforme progressive armante politice și direcții reprezintării, reactionaria.

Mă scandaliză înse declaratiile mai multor deputați din opoziție, cari de si recunoști, că dreptul de alegere compete persoaneli și nu a servicii și cîteva statu liberală trebuie să se răsuia că la unu scopu finală al progresului, de a introduce sufragiul universal, deși totu nu lo promesec, adică urmă după acișon's "video proposito" probogă, deterioră sequor.

Două argumentații amă audiu facundus in contra sufragiului universal. Una este, că de prezență nu ar fi cu scopu, penîră ca poporul nu este încă matru spre acișon's dreptu. Acestă protestă — ca și numai protestă este și nu argumentu — nu lu pot primi, pentru că eu tien, că poporul totudină este matru pentru libertate. Guvernările absolutive, reactionarie și tolu felul de tirani nă tienut nici odiomă poporul și îi iumatură pentru libertate și cu diabla că stăruin primidulice artificiali că poporul nici candu se nu devină matru pentru liberate, numai că astfel pre popor, că nemătură, se lu pătaexploata mai leseu și mai bine, pana ce apoi în fine poporele ne mai avându dreptu să se vedute gilte a recurge la unicul dreptu călă mai remase, la forță, resbundă să deșe într-o ora suferințe seculară. Istoria mărturisescă, ca revoluționile cele crunte s'ad nascută pururea din lips'a ori restrîngere libera-

tei. *Liturgia imboldiudă*

Eu asia sună convinsu, ca poporele totudină sunt matru, pentru libertate, și numai pentru lips'a libertate nu sunt matru, era deocă în anumite epoci anumite împreguriarri asociaționali ar' impedeagă largirea libertății, ori ca restrîngerea ei ar' necesită-o pr unu tempu împreguriarri extraordinare, atunci încă dezlănțui guvernările este de a starul că împreguriarri acelea se se delăsesc cătă mai curențu, era nici decât că se se pereneze. Cum paruse, însă guvernările, și sună, majoritate a camerei! Fata săhă potu spune, ca regresivu, ca-locu mereu le necurmată și progresivu, foțecare a libertăților garantate prin legile din 1848. Asia neamintindu atele numai relativă la acișon de proiect de lege, este evidentă; ca prin acesta se iei dreptul avutu dela mulă de cetățian în Ungaria, era în Transilvania spoliile dreptului se tîne în permanență. Dică guvernările să maijorăte camerei nu vor astădatu se largescă, drepturile, pentru acăsă, de si nu i potu parteni, nu i asu combate, negă însă dreptul loru de a lea drepturi avute, date de alti în tempiuri mai bune, pen-tru acestă totudină și ioin combatte.

Gurerul si parită sal crede, pote ca restricțiiile dreptului o face într-o interesul poporului, ca-ci pote nu la consideră destulă de matru, iacte illu opus est, non solidu cib', și nu cumva soal strice stomachului. Ecclenie imbiră de poporu! I dovedescă aceasta parusă, după care poporul nu de odată, ci cu incetău se despoia de drepturile sale, ca semenea chiară se parusă acelui dñeas betane, care din mulă ca avea punctu dragalasnică catelii nu i au tăiată de odată codă, ci că se nu în dora pre-tare în tîie dilele: de fericită care o partează din codă.

Uzii domini deputați și acume d. Csernătony identifică sufragiul universal cu republie'a, și mandu, că acestă este condițională de cesa. Această doctrină este nouă și inventiunea din Csernătony, pentru care și-pote core privilegiu. Dică d. Csernătony nu va poa negă, că republie'a romana nu ar' fi fostu într-o adveru republie și totu poporul acolo nu avuse dreptul sufragiului universal, afara de acestă era împărțită după clase și votă după curie. Din contra nu va afirma d. Csernătony, că Imperiul francez ar' fi fostu republie

și totu poporul avea dreptul sufragiului universale și de astău dreptu sub Napoleon III. nici odată nu ar' s'arvut pentru a proclama republie, ca din contră de cete ar fi fostu întrebă totudină deșe votu de încredere imperiului sun. Deoarece sufragiul universal nepotendus identifică cu republie'a nă fostu nici o trebuință, ba a festu cu totalu de prisous, că d. dep. Osornátony se protestea multă în contra sufragiului universal, sub protestă, că acelu dreptu ar' provoca republie, ca statu mai pucin se indamne la acestă pasu pred. d. dep. Csernătony conduită poporului, ca-ci în tîia nostra asemenea tendință nu s'au manifestat înca și de se se manifestă canduva, nu din sufragiul universal va rezulta, ci în totalu altă casă o vor provoca. Asupra temeișii sufragiului universal se republie se pote mutu vorbi pro si contra, însă d. dep. Csernătony, în lips'a de argumente, au credutu, că este bine se alcune pre terenul suspiciunelor, bine sciendo, ca elară frasă cu aliosi nu numai ca sunta aplaudate, ci distru parte drăgăre și se recompenșă cu gratia și favorul. Discuție în securul seu discursu din Sambata treacută, ca redi în tîia nescari semne de băsă, acestei si le vea deosebit, însă nu acolo si nu în acelă se menesc, unde le vea d. Csernătony. Eu băsă o vedea în tendințile regresive, reactionarie și acestă este obsebirea intre noi. Dică se declaratu, ca pro casu temești de naționalitate va exista în tîia, pana atunci nu potu parteni dreptul votului universal, ca de alministrare și dăsi la dorescă. De ar' fi astă, d. dep. Csernătony nu va ajunge se vădă introducă sufragiul universal pentru curențul, ca cetățan de naționalitate vor exista pe catu tempu vor exista cetățeni de libertate preste postu, era în Ungaria în specie pana candu se va deslegă. Ce felu de parusă ar' fi de a se urmă pentru că cetățiene de naționalitate, că cetățiene de libertate, deslegăduse în modu fericitu se inceteze odată în tîia la noi, nu este obiectul discursului meu, me maginescă numai la atâta că se dovezescu, ca argumentația în astă privință a lui Csernătony nu are nici unu temeu și nici una însemnată. Naționalitate și ca sufragiul universal, toiu acolo ar' fi unde sună astădi, n'ar alege nici cu una singură deputat mai multu decâtă legiu astădi. Unde astădi sună, în majoritate, și din iunieplamă totu nă alesu deputat din totalu loru ci de altă naționalitate, d. e. maghiari, acestă totu asia se va potă întrepră și cu votul universal. Poia asecură d. dep. Csernătony, ca naționalitate, și sună națională romana nu - si - bate capulu că poporul se va înscrise cu sufragiul universal, pentu ca, si în posessiunea acestui dreptu încă totu statu de pucinu - si va potă validă dreptu de la pretenții ca și acum și să intorsu, si acum încă le ar' potă validă totu că si cu votul universal, de nu-le ar' impedeagă altă impre- giurări.

Era incată pentru temerei doi Csernătony, ca naționalitate ar' proclama indată republie'a, este totu atât de nefundat, ca-ci disu, ca asemenea intenționi naționalității nu arată. De alministrare, sufragiul universal, potu fi ca numai de probă, există în unele cercuri elect., astă d. e. pre teritoriul secuiesc, precum acestă se recunoscănu- iști d. dep. Gavrilă Komissar, și en cu tău acișon nă amă audiu, că maghiaro-secuji ar' dorii republie, ca dieu nici în 1848 nu ar' fi fostu popula- re, din simplu cauza "ignoti nulla cupido". Candu tempul va coca ideă, fia convinsu d. dep. Csernătony, că republie'a se va face și se fară sufragiul universal, era astădi nici cu acestă nu e posibile. (Se audiu) (Va urmă.)

(Sinodul provincial.) Pr. S. S. archiepiscopul "în metropolită Alb's Iulia" avusese intenționea de a convoca în anul trecut sinodul provincial, de către SS. LL. epipi sufragani de Oradea, să Lugos sub furările proteste de indispu- tione, făscă trupăce, de multe agende diocesane, lucruri incurcate seminariai, gimnasiali, ba dintr-o parte dore chișe si de occupații politice etc., au declinat inițiala pentru anul acela anu, pana în fine metropolitul i provoca a se deschire insă în primătempă, care li ar' veni mai bine la socotă. SS. LL. epipi sufragani aleșesi dilele prime ale lunei la Maiu 1872. — Acum sfârșu, ca metropolitul au si convocată sinodul pre Dumineca Tomei, alicea 5 Maiu 1872 st. n. — Salutam cu bucurie acestu suntem de vîță, de căr' nu

potem relație inconvenientul, că afară de oppi- safr, sună "vaci" voraci pentru a depărti capitulari sună chiamati a participă la sinodul prov. Astă d. e. vastă a diecessă a Gheleri va fi reprezentată prin 3 vicarii f. ad. din Marasureni, Selagiu si Nasăud, prin unu delegat capitular, si în lips'a epopoli, fiindu scanzuanu vacante, prin vicariul general, astă dări 600 si state parochie, vor fi reprezentate prin 5, d. cincii voturi virili. Cred că ară se parici, ca elerul în cură animarănum cu se se reprezentă? sau că ca analogiam virililor municipali, sună destule de bine reprezentă prin voturile virili ale dătorii canonici si a vicariilor lor? Cam cu anevoie nu intenționeam la vecchi's constituție a besericei, se speram înse, ca vomu ajunge acolo și cu inetele. — Fed.

Nr. 1235 v. c. 1872.

Publicatione.

La ordinul domnului comite supraun, comite- tulu reprezentativ ai comitatului Turdei, va fi lăsată la 25 Aprilie a. c. conferința străordinară, în opinia Sase-Reginu. Agendele acestei conferințe vor fi publicate de legi, resolvarea ordinamio- lora, requisitiilor, proponerilor - si a mai multor afaceri interne.

Deci se provoca prin acestă toti membrii co- mititelui a lăsat la susă memoră conferința.

Vice-comite comitatului Turdei.

Turdă la 12 Aprilie 1872.

Vice-comite: Miksa m/p. —

Nr. 1168 v. c. 1872.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de veterinară prin alegere în cercul de diosu alu comitatului Turdei, de care este legată una salaria anuală de 350 fl., si adică 300 fl. din partea comitatului si 50 fl. din la orasina Turdă.

Veterinarul va avea a locu în Turdă.

Doritorii de a ocupa acestu postu, au de a

astea suplice bine instruite la subsemnatul

oficiu vice-comitatense pana în 24 Aprilie a. c. stă, non.

Oficiul vice-comitatense alu comitatului Tar-

dei, Turdă la 8 Aprilie 1872.

Vice-comite: Miksa m/p.

la 8 Aprilie 1872.